

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

ІНТЕГРАЦІЙНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Матеріали ІІ науково-практичної інтернет конференції

Львів
27 лютого 2013 року

**ЛЬВІВСЬКА КОМЕРЦІЙНА АКАДЕМІЯ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ**

**ІНТЕГРАЦІЙНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ
НАПРЯМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

*Матеріали II всеукраїнської науково-практичної Інтернет-
конференції*

Львів, 27 лютого 2013 року

**Львів
Видавництво Львівської комерційної академії
2013**

Інтеграційні фінансово-економічні напрями розвитку України:
Збірник матеріалів II науково-практичної інтернет конференції «Інтеграційні фінансово-економічні напрями розвитку України» Львів: 2013. - 242 с.

У збірнику представлені тези доповідей, які оприлюднені на II науково-практичній інтернет конференції «Інтеграційні фінансово-економічні напрями розвитку України», що відбулась у Львівській комерційній академії 27 лютого 2013 року.

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів, практичних працівників і широкий читацький загал.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Копич І.М. професор, ректор Львівської комерційної академії

Члени оргкомітету:

Куцик П.О. професор, перший проректор академії

Герасименко Т.О. доцент, директор Інституту економіка та фінансів

Башнянин Г.І. професор, завідувач кафедри економічної теорії

Вовчак О.Д. професор, завідувач кафедри банківської справи

Футало Т.В. професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту

Бачинський В.І. доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку

Миценко Н.Г. професор, завідувач кафедри економіки підприємства

Бойко Р.В. доцент, заступник директора Інституту економіки та фінансів з навчально-методичної роботи

Луцак Р.Л. к.е.н., ст. викл., заступник директора Інституту економіки та фінансів з наукової роботи

Вовчина Н.О. методист Інституту економіки та фінансів

Координати оргкомітету:

Львівська комерційна академія

Інститут економіки та фінансів

79005, м. Львів, вул. Туган-Барановського, 10

Організаційний комітет II науково-практичної інтернет конференції «Інтеграційні фінансово-економічні напрями розвитку України» не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Колектив авторів, 2013

© Львівська комерційна академія

ЗМІСТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Ангеліна І.А. Впровадження процесного підходу в управління діяльністю органів державного фінансового контролю України.....	7
Ангеліна І.А., Макоткіна Л.В. Проблеми впровадження SWOT-аналізу в практичну діяльність підприємств.....	10
Гайдук І.О. Фінансовий потенціал підприємств споживчої кооперації.....	13
Герасименко Т.О., Коваль Л.І. Об'єкт та суб'єкт в економічному аналізі.....	16
Гирявець Ю.В. Економічний аналіз в управлінні інвестиціями та шляхи використання його результатів.....	19
Горшинський В.М. Вплив галузевих особливостей швейного виробництва на побудову обліку виробничих витрат.....	22
Гринів Б.В. Особливості формування зобов'язань підприємств торгівлі.....	25
Должанський А. М. Формування облікової інформації про витрати в поліграфії, як основа цінових рішень.....	28
Душко З.О. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні.....	30
Коваль Л.І., Герасименко Т.О. Інструменти зменшення кредиторської заборгованості у зовнішньоекономічних операціях.....	34
Косів Я.Л. Визначення та класифікація форм розрахунків із метою обліку та контролю розрахункових операцій.....	38
Лозовицький Д. С., Лозовицький С. П. Організація внутрішнього аудиту у процесі управління діяльністю підприємств корпоративного сектору економіки.....	41
Мишолівський Б.І. Внутрішній аудит в Україні.....	44
Панченкова Ю.В., Кобилюх Т.І. Товарні операції підприємств роздрібно торгівлі фармацевтичними товарами: економічна сутність та особливості визнання.....	47
Плеша В.І. Організаційні аспекти обліку власного капіталу кооперативних підприємств та організацій.....	50
Полянська О.А., Бредихін Н.В. Особливості обліку загальновиробничих витрат шляхобудівних підприємств.....	53
Шевченко В.В. Актуальні питання впровадження системи управління якістю в підрозділах Рахункової палати України.....	57

ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Афанасьєва М.В. Класифікація торговельних мереж.....	60
Білоус С.І. Передумови розвитку страхового ринку України.....	63
Бісик Н.О. Особливості формування фінансових ресурсів страхової компанії.....	65
Бойко Р.В. Проблеми та перспективи розвитку будівельної галузі України.....	68
Васильців Т.Г., Добуш З.О., Поповіченко Ю.А. Об'єктивна необхідність та напрями управління економічною безпекою роздрібних торговельних підприємств на посткризовому етапі розвитку економіки.....	71
Городня Т.А. Розвиток туристичних структур в ринковому середовищі.....	74
Гросул В.А., Антонова О.В. Можливості та обмеження дискримінантних функцій у контексті оцінки фінансової безпеки торговельних мереж.....	77
Дзюбенко Н.О. Теоретичні основи соціально-економічного прогнозування.....	80
Дуляба Н.І., Шот А.А. Теоретичні аспекти дослідження структури витрат в системі управління витратами промислового підприємства.....	83
Жувагіна І.О. Диверсифікація як пріоритетний напрям впливу на економічний розвиток підприємства.....	86

Заярна Н.М., Залавський С.Д. Соціально-економічна ефективність функціонування підприємства торгівлі як економічна категорія	89
Іванюта С.В. Інноваційний тип розвитку регіональної економіки: фактори виробництва та потенціал	92
Ільчук О.О., Савко В.В. Теоретичні аспекти функціонування стратегічного потенціалу торговельного підприємства	95
Кришталь Т.М. Вільні (спеціальні економічні зони) як спосіб налагодження інфраструктурних модифікацій	97
Лупак Р.Л., Шишко О.М. Вплив факторів на платоспроможність підприємства	99
Манжура О.В. Нова концепція майна споживчої кооперації України	102
Миленький В.М. Важливі умови соціально-економічного розвитку регіону	105
Миценко Н.Г., Маленевич Р.О. соціальні та економічні аспекти забезпечення ефективного розвитку закладів масового харчування	107
Момот О.І., Норенко Ю.І. Особливості впровадження нових управлінських технологій на підприємствах України	110
Мягих І.М. Оцінка фінансового стану підприємств як критерій прийняття управлінських рішень	113
Недранко А.О., Козлюк Г.Д. Діагностика як метод визначення вірогідності банкрутства	116
Орлик І.О., Ляш Н.І. Аспекти інноваційної діяльності підприємств торгівлі в Україні та напрями її активізації	118
Пинда Р.В. Передумови розвитку інтелектуальної складової будівельних інтегрованих систем	121
Руцишин Н.М., Онишко О.С. Наукові підходи до класифікації інвестицій торговельних підприємств	123
Харук В.А. Інвестиції як економічна категорія: теоретичний аспект	128
Чубін Д.Д. Передумови формування екологічної безпеки регіону	131
Чубін Т.К. Особливості підвищення рівня і якості життя населення регіону	133
Шара А.К. Зарубіжний досвід антикризового управління та напрямки його впровадження в Україні	135
РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІКАХ	
Андрушків І.П., Бабійчук Т.П. Вплив монетарних та ресурсних чинників на розвиток банківської інвестиційної діяльності в Україні	138
Башлай С.В. Розвиток макро пруденційного регулювання банківського сектору країни в умовах посткризового розвитку	141
Белова І.В. Проблема розкриття інформації щодо якості кредитів банків України	144
Богославський Д.А. Вибіркове дослідження забезпечення за кредитами банків України	147
Бучко І.Є., Костак З.Р. Розвиток банківської системи України на сучасному етапі	150
Вовчак О.Д., Рудевська В.І. Основні тенденції консолідаційних процесів в банківському секторі України	153
Кирпатенко В.М., Шевчук І.М. Управління кредитним ризиком банку в умовах фінансової нестабільності	156
Копилук О.І., Музичка О.М. Цілі та завдання регіональної політики розвитку банківської системи	159

Белова І.В.

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Українська академія банківської
справи Національного банку України»*

ПРОБЛЕМА РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЯКОСТІ КРЕДИТІВ БАНКІВ УКРАЇНИ

Дослідження праць багатьох авторів з питань боротьби з наслідками банківських криз свідчить про те, що успішні програми з подолання кризи включають дві основні компоненти: своєчасна оцінка поганих активів та створення стимулів для банків до швидкого позбавлення від них, а також рекапіталізація банків. Аналіз досвіду багатьох країн свідчить, що тільки *об'єктивна оцінка поганих активів* (абсолютна більшість яких є кредитами), проведена *без зволікань*, є важливим фактором успіху регуляторних дій. Чим більше затягується процедура визначення реальної ситуації, тим більшими будуть фіскальні витрати держави з подолання кризи (до 20-40% ВВП і навіть більше).

Опосередковано про якість активів банків може свідчити низка показників. Так, значна частина активів (кредитів) в іноземній валюті має не тільки кредитний ризик, але й валютний, що тільки ускладнює ситуацію. Проведені розрахунки свідчать, що в порівнянні з докризовим періодом відбулися такі основні зміни:

- частка кредитів в активах зменшилася з небезпечних 80% загалом по системі до 73% за результатами 2012р.;

- зменшилася і частка кредитів фізичних осіб у загальній сумі кредитів банків: з 36% докризових до 20% за результатами 2012р. Таку ж тенденцію мала і частка кредитів в інвалюті фізичних осіб: з майже 74% до кризи до 40% за результатами 2012р. Частка ж кредитів юридичних осіб відповідно зростала, але кредити в інвалюті юридичних осіб також мають тенденцію до зменшення - з 42% до 36% відповідно;

- важливою характеристикою є і динаміка кредитування, за якою судять про те, чи вдалося подолати банківську кризу в країні. Так, станом на кінець 2008р. сума кредитів банків України складала 792 млрд. грн., у розпал кризи (кінець 2009р.) - 747, на кінець 2010р. -755, у 2011р. -825 млрд. грн., тобто за два роки вдалося вийти на докризовий рівень. Однак, подальша динаміка є досить цікавою: 815 млрд. грн. - за результатами 2012р., тобто відбулося падіння на 1,5% за рік. Цей факт викликає певне настороження (оскільки падіння обсягів може бути викликано значними обсягами списань внаслідок очищення балансів банків) і тому, що падіння відбувається на фоні погіршення якості кредитів. Це може свідчити саме про те, що перші роки після кризи відбувалося певне «маскування» банками її масштабів та наслідків, а

зараз, після значного зволікання часу, як раз відбувається більш об'єктивне відображення ситуації.

Для більш глибокого аналізу вищезазначеної проблеми, дослідимо інформацію з приміток до фінансової звітності банків, оскільки необхідних нам узагальнених по банківській системі даних не оприлюднюється. Так, в «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України», затв. Постановою Правління НБУ від 24.10.2011 N373, міститься зразок форми примітки до звітності «Таблиця 10.7. Аналіз кредитної якості кредитів за звітний період». Цей зразок передбачає подання інформації у розрізі строків прострочення за такими видами кредитів: 1) непрострочені та незнецінені; 2) прострочені, але незнецінені; 3) знецінені кредити, які оцінені на індивідуальній основі. У зразку з Інструкції не наводиться рядок «Інші кредити», як це є у звітності значної кількості банків. При цьому, у деяких банках частка кредитів за рядком «Інші» в таблиці «Аналіз кредитної якості кредитів» може бути надто великою. Наприклад, ПАТ «Промінвестбанк» має цю частку на рівні 70%, ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» - навіть 80%.

В той же час, у вищезазначеній Інструкції містяться загальні вимоги до складання фінансової звітності, що передбачають (одночасно з самостійним визначенням банком переліку рахунків внутрішнього плану рахунків для заповнення статей фінансової звітності та приміток з урахуванням економічної сутності операцій) право вносити зміни до форм фінансової звітності та приміток до них відповідно до вимог МСФЗ з метою забезпечення користувачів доречною, достовірною, зрозумілою інформацією відповідно до міжнародних вимог, в тому числі, наприклад, шляхом об'єднання окремих статей у разі несуттєвості обсягу певних операцій із сумами, подібними за економічною сутністю чи функціями. Але при цьому банк повинен розкривати інформацію в статті "Інші" у примітках до фінансової звітності, якщо суми становлять понад 10% від загальних сум відповідних елементів фінансової звітності.

Таким чином, маємо ситуацію, що певні банки, незважаючи на наявну частку у 70-80% «Інших кредитів» (з метою розкриття інформації про їх кредитну якість) не тільки не розкривають суттєву інформацію, але й їх фінансові звіти не містять жодної інформації про сутність показників у цьому рядку приміток.

За таких умов оцінка кредитної якості кредитів користувачами фінансової звітності стає неможливою, тобто про їх якість можна тільки здогадуватись. І цей факт є особливо значимим в процесі аналізу, оскільки кредити - це основа активів банків.

Для більш ґрунтовних висновків щодо зазначених фактів в цілому по банківській системі, нами було проведено вибіркове дослідження показників *кредитної якості кредитів*

банків за даними їх фінансової звітності за період 2009-2011рр. Була сформована вибірка з 27 банків, частка кредитів яких у загальній сумі по банківській системі складала 60-61% (залежно від року аналізу). У вибірковій сукупності є банки усіх чотирьох груп за класифікацією НБУ. За результатами проведених розрахунків показників кредитної якості кредитів отримані наступні висновки:

- загалом по вибірковій сукупності частка «Інших кредитів» складала від 29% у 2009р. до 32% у 2011р., тобто постійно зростала. Фактично, майже щодо третини кредитів банків, що потрапили у вибірку, зовнішнім користувачам складно сформулювати думку про кредитну якість їх кредитів;

- частка кредитів поточних та незнецінених залишалася у 2009-2011рр. на рівні близько 40%. Але одночасно з цим у введеному більшістю банків додатковому рядку до цієї примітки «Кредити, умови яких були переглянуті протягом року» з'явилися досить значні суми. І частка таких кредитів є досить суттєвою - 10-12% загальної суми в залежності від року. Можна висунути досить обґрунтоване припущення про те, що кредити, умови яких були переглянуті протягом року, у більшості є потенційно проблемними кредитами. І фактично перегляд умов кредиту з подальшою класифікацією їх як поточних та незнецінених може свідчити про «маскування» реалій;

- частка прострочених, але незнецінених кредитів у вибірці складає від 4,2% у 2009р. до 2,8% у 2011р., тобто є незначною, маючи тенденцію до зменшення;

- частка знецінених кредитів, які оцінені на індивідуальній основі, складала весь час аналізу близько 31 -38%, і найбільш вагомою її складовою (більше половини) були кредити з затримкою платежу більше півроку, тобто коли ймовірність стягнення заборгованості становить не більше 3% (за матеріалами дослідження рейтингової агенції Кредит-Рейтинг „Тенденции и перспективы развития рынка проблемных активов банков Украины”);

- співвідношення резервів під знецінення та загальної суми кредитів у вибірці в цілому відповідає тенденції по генеральній сукупності (від майже 18,6% у 2009р. до 23,1% у 2011р.) Цікавим, до речі, є порівняння показників резервування у докризовий період з післякризовими. Так, по системі банків маємо до кризи 5,7% проти майже втричі більшої частки у 2011р.

Таким чином, сформована вибірка та аналіз даних по ній дали можливість зробити висновки про наявність істотної невизначеності з об'єктивними показниками кредитної якості кредитів. А великий елемент невизначеності сам по собі може містити ризик (поки що нереалізований) різкого погіршення кредитної якості у майбутньому.